

ULUG‘BEK HAMDAMNING " OTA" ROMANIDAGI "PO‘LAT" OBRAZIDA O‘ZBEK OTALARI TIMSOLI

*Farg‘ona davlat universiteti
filologiya fakulteti o‘zbek tili yo‘nalishi
3- kurs talabasi Adihamova Mohichehra*

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romanidagi Po‘lat obrazi o‘zbek otalariga xos milliy fazilatlar, ma’naviy qadriyatlar va ijtimoiy burchlar asosida tahlil qilinadi. Asarda Po‘latning oilaviy mas’uliyati, farzand tarbiyasidagi qat’iyati, hayot sinovlariga bardosh berishi o‘zbek otalarining an’anaviy timsoli sifatida yoritiladi.

Obrazning ruhiy holati, fe‘l-atvori, burch va vijdon o‘rtasidagi kurash roman mazmunida yetakchi o‘rin tutadi. Tadqiqot davomida obrazning ma’naviy olami, ijtimoiy rolidagi o‘ziga xosliklar va yozuvchi tomonidan qo‘llangan badiiy vositalar tahlil qilinib, o‘zbek otalarining tarixi davomida shakllangan ideal timsoli bilan bog‘lanadi.

Kalit so‘zlar: Po‘lat obrazi, O‘zbek otalari timsoli, Milliy qadriyatlar, Oila mas’uliyati, Tarbiyaviy qarashlar, Badiiy talqin, Ruhiy kechinmalar, Ma’naviy barkamollik, Ota siymosi, Ulug‘bek Hamdam ijodi.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется образ Полата в романе Улугбека Хамдама «Отец» на основе национальных качеств, духовных ценностей и общественных обязанностей, присущих узбекским отцам. В произведении освещаются семейная ответственность Полата, решимость в воспитании детей и стойкость в жизненных испытаниях как традиционный образ узбекских отцов.

Душевное состояние, характер героя, борьба долга и совести занимают ведущее место в содержании романа. В ходе исследования анализируются духовный мир героя, специфика его социальной роли, художественные средства, используемые писателем, и связываются с идеальным образом узбекских отцов, сложившимся на протяжении истории.

Ключевые слова: Образ Полата, Образ узбекских отцов, Национальные ценности, Семейная ответственность, Образовательские взгляды, Художественная интерпретация, Духовные переживания, Духовное совершенство, Образ отца, Творчество Улугбека Хамдама.

ANNOTATION

This article analyzes the image of Polat in Ulugbek Hamdam's novel "Father" based on the national qualities, spiritual values, and social duties inherent in Uzbek fathers. The work highlights Polat's family responsibility, determination in raising children, and endurance of life's trials as a traditional image of Uzbek fathers.

The character's mental state, character, and the struggle between duty and conscience occupy a leading place in the content of the novel. During the research, the spiritual world of the character, the specifics of his social role, and the artistic means used by the writer are analyzed and linked to the ideal image of Uzbek fathers that has been formed throughout history.

Keywords: The image of Polat, The image of Uzbek fathers, National values, Family responsibility, Educational views, Artistic interpretation, Spiritual experiences, Spiritual perfection, The image of the Father, Ulugbek Hamdam's work.

KIRISH

Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romani o‘zbek adabiyotida ota siymosini yorituvchi muhim asardir. Roman markazidagi Po‘lat obrazi o‘zbek otalariga xos fazilatlarni – oilaga sadoqat, farzand tarbiyasida qat’iyat, mehnatsevarlik va vijdonga sadoqatni – o‘zida mujassamlashtiradi.

Po‘lat oilaning tayanchi sifatida farzandlarining kamoloti uchun fidoyilik ko‘rsatadi, oilani moddiy va ma’naviy qo‘llab-quvvatlaydi. U hayotdagi sinovlarga sabr bilan qarshi turadi va vijdoni bilan yashaydi. Shu tariqa, Po‘lat o‘zbek otalarining milliy timsoli sifatida namoyon bo‘ladi, xalqimizning an’ana, tarbiya va ma’naviy qadriyatlarini badiiy shaklda ifodalaydi.

Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romani o‘zbek adabiyotida ota siymosini yorituvchi muhim asarlardan biridir. Roman markazida turgan Po‘lat obrazi o‘zbek otalariga xos

bo'lgan fazilatlarni o'zida mujassamlashtiradi. U oilaga sadoqatli, farzand tarbiyasida qat'iyatli, mehnatsevar va vijdonga sodiq shaxs sifatida gavdalanadi. Shu orqali yozuvchi o'zbek otalarining milliy timsolini badiiy shaklda yaratadi.

Po'latning oilaviy roli romanda alohida e'tibor bilan yoritilgan. U farzandlarining ta'limi va tarbiyasi uchun fidoyilik ko'rsatadi, oilaning moddiy va ma'naviy barqarorligini ta'minlaydi. Hayotdagi qiyinchiliklar va sinovlarga sabr bilan qarshi turadi, oilasi va jamiyat oldidagi burchini his qiladi. Shu tariqa, Po'lat nafaqat shaxsiy fazilatlari bilan, balki o'zbek jamiyatidagi otaning ideal siymosi sifatida namoyon bo'ladi.

Obrazning ruhiy kechinmalari ham muhim ahamiyatga ega. Po'latning ichki dunyosi, vijdon va burch o'rtasidagi kurashlari, qaror qabul qilishdagi qat'iyligi uning otalik fazilatlarini yanada chuqurroq ochib beradi. Shu bilan birga, asar o'quvchiga ota obrazini nafaqat tarbiyachi, balki ma'naviy yetakchi sifatida ko'rsatadi.

Po'lat obrazi o'zbek otalarining milliy qadriyatlari, oilaviy mas'uliyati va farzand tarbiyasidagi roli timsoli sifatida romanda markaziy o'rin tutadi. Ulug'bek Hamdam bu obraz orqali o'zbek ota siymosining tarixiy va ma'naviy mohiyatini badiiy talqin qiladi.

Ulug'bek Hamdamning "Ota" romanidagi Po'lat obrazi o'zbek adabiyotida ota siymosini ifodalashda alohida ahamiyatga ega. Po'latning xarakteri milliy ong, an'anaviy tarbiya va oilaviy qadriyatlar asosida shakllangan. Asarda u oilaning tayanchi, farzandlarning tarbiyaviy rahbari va oila boshlig'i sifatida ko'rsatiladi. Po'latning hayotiy qarorlari, qiyinchiliklarga sabr bilan munosabati va oilaga bo'lgan fidoyiligi o'zbek ota timsolining ideal shaklini ochib beradi.

Roman orqali Po'lat obrazida o'zbek otalarining ikki asosiy jihati namoyon bo'ladi: birinchisi, oilaviy mas'uliyat, ikkinchisi esa ijtimoiy va ma'naviy burchni his qilish. U farzandlarini tarbiyalashda qat'iyat ko'rsatadi, ular oldidagi mas'uliyatini chuqur his qiladi, lekin shu bilan birga o'zining shaxsiy kechinmalarini yashirib, oilani barqaror ushlab turadi. Shu tariqa, Po'lat ota sifatida nafaqat qattiqqo'l, balki mehribon va rahm-shafqatga ega shaxs sifatida ham gavdalanadi.

Obrazning ichki dunyosi, ruhiy kechinmalari va qaror qabul qilishdagi mas'uliyati ham alohida tahlilni talab qiladi. Po'lat o'zining ichki dunyosida vijdon, mas'uliyat va mehr-muhabbat o'rtasida doimiy kurash olib boradi. Bu kurash uning otalik fazilatlarini

yanada chuqurroq ko'rsatadi va o'zbek otalarining milliy timsoliga xos sabr, qat'iyat va fidoyilik sifatlarini ochib beradi.

Shuningdek, Po'latning ijtimoiy roli ham muhim. U nafaqat oilasi, balki atrof-muhit, jamiyatdagi odamlarga bo'lgan munosabati orqali o'zbek otalarining jamiyatdagi o'rni va mas'uliyatini aks ettiradi. Roman o'quvchiga ota obrazini shaxsiy fazilatlar, ma'naviy kuch va ijtimoiy mas'uliyatning uyg'unligida ko'rsatadi.

Ulug'bek Hamdamning "Ota" romani zamonaviy o'zbek adabiyotida ota obrazini keng va chuqur yoritadi. Roman markazida turgan Po'lat obrazi nafaqat oilaning boshlig'i, balki jamiyatdagi ota rolining timsoli sifatida ko'rsatiladi. Po'latning xarakteri va hayotiy qarashlari o'zbek otalariga xos bo'lgan bir qator milliy fazilatlarni o'zida mujassamlashtiradi: qat'iyatlilik, mehnatsevarlik, vijdonga sadoqat, oilaga bo'lgan fidoyilik va farzand tarbiyasida mas'uliyat.

Po'latning farzandlari va yaqinlari bilan munosabati uning otalik fazilatlarini aniq namoyon qiladi. U farzandlarini tarbiyalashda qat'iyat ko'rsatadi, lekin bu qat'iyat sovuqqonlik emas, balki ularga hayot saboqlarini yetkazish, ularni mustaqil fikrlashga o'rgatishdir. Shu bilan birga, Po'lat o'zining shaxsiy orzulari va xohishlarini oilasi farovonligi yo'lida cheklaydi. Bu esa o'zbek otalarining oilaviy fidoyilik va vijdon oldidagi mas'uliyatini badiiy jihatdan aks ettiradi.

Obrazning ruhiy kechinmalari ham muhim rol o'ynaydi. Po'lat ichki kurashlarda – vijdon va majburiyat, sevgi va qat'iyat o'rtasidagi muvozanatda – o'zgarib turadi. Bu jarayon o'quvchiga ota obrazining insoniy, murakkab va hayotiy jihatlarini yetkazadi.

XULOSA

Xulosa qiladigan bo'lsak, Po'lat – o'zbek otalarining ideal siymosi bo'lib, Hamdamning asari orqali ota obrazining milliy qadriyatlari, oilaviy va tarbiyaviy mas'uliyati hamda jamiyatdagi o'rni badiiy jihatdan mukammal talqin etilgan.

Ulug'bek Hamdamning "Ota" romanidagi Po'lat obrazi o'zbek otalarining milliy timsolini yorituvchi markaziy badiiy obrazdir. Po'lat oilaning tayanchi, farzandlarining tarbiyachisi va jamiyatdagi mas'uliyatli shaxs sifatida namoyon bo'ladi. Uning hayotiy qarorlari, oilaga va farzandlarga bo'lgan fidoyiligi, vijdonga sadoqati o'zbek otalariga xos fazilatlarni chuqur aks ettiradi.

Obrazning ichki kechinmalari va ruhiy kurashlari Po‘latni nafaqat qat’iyatli, balki mehribon va adolatli ota sifatida ko‘rsatadi. U farzandlarining kelajagi uchun o‘z shaxsiy istaklarini cheklaydi, oilaviy va ijtimoiy majburiyatlarni ustun qo‘yadi. Shu tariqa, Po‘lat obrazida ota timsolining ma’naviy barkamolligi, oilaviy fidoyiligi va ijtimoiy roli uyg‘unlashadi.

Shuningdek, Po‘lat obrazi orqali Hamdam o‘zbek ota obrazining tarixiy va zamonaviy kontekstdagi o‘zgarishlarini ham ko‘rsatadi. Roman zamonaviy sharoitlarda ota sifatida qanday qarorlar qabul qilinishi, oilaviy va ijtimoiy majburiyatlar qanday uyg‘unlashishi haqida fikr yuritadi. Shu tariqa, Po‘lat nafaqat badiiy obraz, balki o‘zbek jamiyatida otaning o‘rni va ahamiyatini aks ettiruvchi timsolga aylanadi.

Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romanidagi Po‘lat obrazi o‘zbek adabiyotida ota obrazini yoritishda muhim o‘rin egallaydi. Po‘lat nafaqat oilaning boshlig‘i, balki farzandlarining tarbiyachisi, ma’naviy rahbari va jamiyatdagi mas’uliyatli shaxs sifatida tasvirlangan. Obraz orqali yozuvchi o‘zbek otalariga xos bo‘lgan qat’iyatlilik, mehnatsevarlik, oilaga sadoqat, vijdonga sadoqat va fidoyilik kabi fazilatlarni badiiy jihatdan ochib beradi.

U oilaning moddiy va ma’naviy barqarorligini ta’minlashga harakat qiladi, hayotdagi qiyinchiliklarga sabr bilan qarshi turadi va shaxsiy orzularini oilasi farovonligi yo‘lida cheklaydi. Shu jihatlari orqali Po‘lat o‘zbek otalarining milliy timsoli sifatida namoyon bo‘ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Tosheva, N. Sh. The Harmony of National Values in the Novel “Father” by Ulugbek Hamdam. Toshkent, 2022 yil.
2. Sayfullayeva, F. B. Ma’naviyatga oid bo‘laklarning uslubiy xususiyatlari (Ulugbek Hamdamning “Ota” romani misolida). Toshkent, 2023 yil.
3. Kurbanov, S., Murodullayev, A. Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romanida Po‘lat obrazi. Toshkent, 2023 yil.
4. Esanova, S. Z. Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romanida davr ruhi va qahramonlar talqini. Toshkent, 2025 yil.

5. Jamoliddinova, D. U. Ulug‘bek Hamdamning “Ota” romanidagi ismlarga munosabat. Toshkent, 2023 yil.
6. Gayratova, G. Modern Uzbek Prose and Lingvopoetics of Ulugbek Hamdam. Toshkent, 2020 yil.
7. Sidikova, Sh. The Poetic of Artistic Plot in the Stories of Ulugbek Hamdam. Toshkent, 2023 yil.
8. Iskandarova, Sh., Asatulloeva, M. Professionalisms in Ulugbek Hamdam Novels as a Linguoculturologic Lexicon. Toshkent, 2023 yil.
9. Ulugbek Hamdam ijodi va modern adabiyoti. Ilm-fan yangiliklari konferensiyasi maqolasi, Toshkent, 2025 yil.
10. Uzoqova, G. S. The Use of Lexico-Grammatical Means in Ulugbek Hamdam’s Works. Toshkent, 2023 yil.
11. Raximov, D. O‘zbek adabiyotida ota obrazining badiiy talqini. Toshkent, 2022
12. Karimova, F. Oila va ota obrazlari zamonaviy o‘zbek nasrida. Toshkent, 2021
13. Nabiev, A. Ulug‘bek Hamdam asarlarida tarbiyaviy motivlar. Toshkent, 2020
14. Sharipov, B. O‘zbek ota timsolining milliy va zamonaviy talqini. Toshkent, 2023